

170. SAYI

Dergi

ŞALOM

ISSN 2344-7000
9 772344 700007
EKİM 2026 235 TL

İlk sözü
kim
söyledi?

KENDİNİ
“reset”leyen
BEYİN

FİTO
Antigoni'nin
yaratıcısı

Meir Razzon

Çölün
gizemli halkı
NEBATİLER

Kölelikten
özgürlüğe
Maronlar

*Merak kediği
öldürür mü?*

İstanbul'da
sanat zamanı

İnsanlık, korkularını önce masallara, sonra efsanelere, en sonunda da dijital ekranlara taşıdı. Norveç ve İzlanda'da ilk kez rastladığım İskandinav mitolojisinin trolleri, dağların içinde veya köprülerin altında yaşayan ürkütücü yaratıklardı. Çirkin ve devasa bedenleri vardı lakin zekâlarıyla değil, hoyrat güçleriyle tanınıyorlardı. Rehberlerimize kulak verdiğimde güneş ışığına çıktıklarında taşla dönüştüklerini, bu yüzden karanlığı sevdiklerini, yoldan geçenleri korkutarak beslendiklerini ve en büyük güçleri saldırmak değil, yol kesmek olduğunu öğrenmişim. Amaçları insanların güvenle geçmesini engellemekmiş...

Mitolojik anlatıdan bu yana yüzyıllar geçti. Günümüzde ise o taş bedenlerin yerini dijital ağırlar aldı. İnsanlar artık yolları-nehirleri değil, fikirleri geçiyor; ekranlardan birbirlerine ulaşıyor. Ama köprülerin altında hâlâ trollere var - dev cüsseleri yoksa da klavyeleri var.

Sosyal medyanın trolleri de tıpkı mitolojik ataları gibi görünür değil. Çoğu takma isimlerin, sahte hesapların, anonim profillerin ardına saklanıyor. Tartışmak için değil, provoke etmek için yazıyorlar. Fikir üretmiyor; öfke üretiyorlar. Amaçları hakikati aramak değil, iletişimi kesmek. Yolları yine geçilmez hâle getirmek.

İki dünyanın trolleri arasındaki benzerliğe bakın: Mitolojideki trol güneşe dayanamazken günümüz trolleri şeffaflığa dayanamıyor; gerçek kimlikler ortaya çıktığında, söylediklerinin sorumluluğunu üstlenmeleri gerektiğinde sessizleşiyor veya kayboluyorlar. Çünkü nefret çoğunlukla anonimlikte büyür; hakaret karanlıkta filizlenir.

Trolün bir öfke cümlesi, maalesef genellikle uzun bir

düşünce yazısından daha fazla görünürlük kazanıyor. Algoritmalar ise, ne yazık ki, çoğunlukla sağduyudan çok çatışmayı ödüllendiriyor. Böylece trol yalnızca bireysel bir sorun olmaktan çıkıp; sistemin beslediği bir aktöre dönüşüyor.

Oysa insanlık tarihini ileriye taşıyanlar, köprü kuranlar değil mi? Mimarlar, düşünürler, bilim insanları, sanatçılar... Hepsi insanlar arasında yeni geçiş yolları açmaya çalıştı. Trol ise köprü'nün kendisiyle ilgilenmez; sadece geçeni düşürmek ister.

Her tartışmaya girmek gerçekten gerekli mi? İskandinav masallarındaki yolcular bazen köprüyü geçmek için trolle dövüşmez, başka bir yol bulurlardı. Sosyal medya çağında da aynı bilgelik geçerliliğini koruyor. Her provokasyon, her hakaret, karşılık verilerek büyütülmek zorunda değil. Kanımca doğru cevap, sessizce yolumuza devam etmektir.

Dijital dünyanın köprülerini güvenli kılacak olan şey daha yüksek duvarlar değil, daha sağlam karakterlerdir. Empati, doğrulama kültürü, eleştirel düşünce ve nezaket... Bunlar bugün elimizdeki en güçlü ışıklardır.

Belki de eski İskandinav anlatılarının bize bıraktığı en önemli ders budur: Karanlıkta yaşayan yaratıklar her çağda olacaktır. Önemli olan, onların yaşadığı karanlığı büyütme değil; güneşi çoğaltmaktır.

Çünkü güneş doğduğunda, gerçek veya mecazi trollerin gücü azalır. Her günün sonunda güneş mutlaka doğar. İlk ışık dağların doruklarına vurduğunda, masalların trolleri nasıl taşla dönüşüyorsa, hakikatin ışığı da yalanı, nefreti ve kışkırtmayı öylece hareketsiz bırakır.

Geriye yalnızca insanın kadim yolculuğu kalır... Birbirine ulaşabilen insanların, birbirini anlayabilen insanların, birbirine ışık olabilen insanların yolculuğu.

Suzan Nana Tarablus

Dergi

ŞALOM

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. adına
İmtiyaz Sahibi
Silven Silvyo Ovadya

Genel Yayın Yönetmeni
Suzan Nana Tarabulus

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Verda Gümüşgerdan

Editör: Gila Erbeş

Yazarlar: Ester Almek, Viktor Apalaçi,
Beki S. Demarküz, Lolita N. Haleva,
Evren Hergül, Ceki Kazmir, Nermin Ketenci,
Moris Levi, Emel Mizrahi, Mirey Nasi,
Feride Petilon, Dr. Ömür Tanyel,
Elena K. Uygan, Aylin Yengin

Bu ay katkıda bulunan:
İzzet Keribar

Çizer: İrvin Mandel

Kapak Fotoğrafı: Sennur Çevik Onan

Reklam Koordinatörü: Edna Sarfati

Reklam Direktörü: Roza Kutiel

Reklam Pazarlama Uzmanı: Özgün Levi

Görsel Yönetmen: Bella Parlakşımşek

Yönetim Yeri / Abonman

Meşrutiyet Mah. Halaskargazi Cad. Maya Apt.
No:94 D: 20-21-22 Osmanbey ŞİŞLİ / İstanbul
T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44 F: (0212) 231 92 83

Basıldığı Yer

Kültür Sanat Basımevi Litros Yolu 2.Matbaacılar
Sit. ZB7-ZB11 Zeytinburnu / İstanbul
T: 0212 674 00 21-29-46 www.kulturbasim.com

Yayın Türü Yaygın - Süreli

SEÇKİN KİTAPÇILARDA SATILMAKTADIR.

<http://dergi.salom.com.tr/>

Gergedan Kitabevi

Bağdat Cad. No:268/A Caddestöstan-İstanbul
(0216) 350 27 66

Remzi Kitabevi Akmerkez

Akmerkez E 3 Blok Etiler-İstanbul (0212) 282 25 75

Remzi Kitabevi Rumeli

Rumeli Cad. No:44 Şişli-İstanbul (0212) 234 54 75

Büyükkada Kitapçısı

İskele Girişi No:2 Büyükkada-İstanbul
(0216) 382 60 25

ŞALOM GAZETESİ ABONELERİNE ÜCRETSİZDİR

Yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.

16

İçindekiler

6 KAPAK HİKÂYESİ Mirey Nasi

Burgazada'da yeşeren bir yaşam döngüsü: FİTO Antigoni

12 GEZGİN Suzan Nana Tarabulus

Dünyanın bittiği yerde Kamçatka

20 ARAŞTIRMA

Emel Mizrahi

İnsanoğlunun
kendini
zehirleme
öyküsü

16 ARAŞTIRMA Nermin Ketenci

Kölelikten özgürlüğe Maronlar

24 ARAŞTIRMA

Lolita Nahmias
Haleva

Merak kediği
öldürür mü?

28 ARAŞTIRMA

Elena Kovaçi Uygan

Kendini
“reset”leyen beyin

32 EZOTERİZM

Beki Sallacan Demarküz

İlk sözü kim söyledi?

50 KÜLTÜR Ceki Kazmir – Çölün gizemli halkı Nabatiler

36 İNCELEME

Ester Almelek

Karikatürün tarihteki yolculuğu

42 İNCELEME

Feride Petilon

Her ülkenin tınısı farklıdır

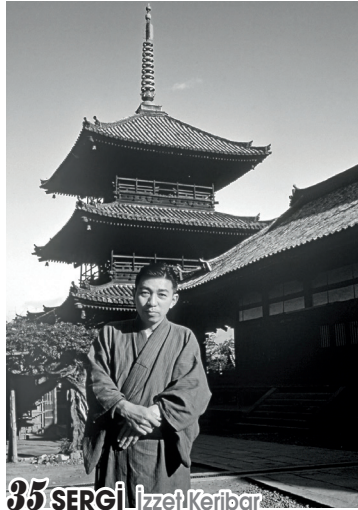
40

SANAT /SÖYLEŞİ

Feride Petilon
Alican Sakarya &
Seramik

42

35 SERGİ İzzet Keribar

Japonya'da 70 yıllık
bir hatıranın peşinde

45 YEMEK SÖZLÜĞÜ

Evren Hergül
Operadan Tetrazzini'ye
bir yolculuk

46 TARİH Gila Erbeş

Rose Valland'ın
gizli defterleri

57 VEDA Gila Erbeş

Catherine Ringer

58 SINEMA

Viktor Apalaç
Cannes'dan
Filmekimi'ne

54 YORUM Moris Levi

Hepimiz bir yerde azınlıyız

62 SAĞLIK Dr. Ömür Tanyel

Yüzü aynı, ama o değil...

64 HABER Gila Erbeş

Kendi icatları
nedeniyle
ölen beş mucit

68 AJANDA'M

Aylin Yengin
İstanbul'da sanat
zamam

67 HABER

Yapay zekânın
içinde yer alan
reklamlar